herpy

DRZEWOŁAZY

Amazonian Poison Frog

Ranitomeya ventrimaculata

Ranitomeya ventrimaculata to mały, aktywny w dzień drzewołaz o długości poniżej 18 mm, pochodzący z lasów deszczowych wschodniego Ekwadoru, północno-wschodniego Peru i południowo-wschodniej Kolumbii. W ścisłym znaczeniu jest czarny z cienkimi różowymi paskami i niebieskoszarym siateczkowatym wzorem na nogach i brzuchu. Przez dziesięciolecia nazwa ta obejmowała w hobby inne gatunki, dlatego ważne jest, by wiedzieć, jakie zwierzęta się faktycznie posiada.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates ventrimaculatus; Dendrobates minutus ventrimaculatus; Dendrobates duellmani; Ranitomeya duellmani*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-17 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**1-4**
Okres larwalny	**60-80 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Gotowa karma i inne kijanki**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ranitomeya ventrimaculata należy do najmniejszych drzewołazów. Dorosłe osobniki osiągają najwyżej około 17-18 mm od pyska do kloaki, a samice są większe od samców. Gatunki z tego rodzaju mierzą zwykle od około 15 mm.

W ścisłym znaczeniu żaba jest czarna z cienkimi różowymi do czerwonawych paskami: jednym biegnącym środkiem grzbietu i po jednym na każdym boku, które przechodzą przez oczy i łączą się na czubku pyska. Między paskami czarne tło tworzy literę U zwróconą dnem w stronę pyska. Brzuch, boki i nogi mają drobny, niebieskoszary do szarego siateczkowaty wzór na

czarnym tle, a gardło jest różowe, przynajmniej z przodu. Niektóre populacje znad Río Nanay i Río Momón w pobliżu Iquitos nie mają paska środkowego, a pojedyncze osobniki z Ekwadoru mają szerokie czerwone paski i są łudząco podobne do *R. reticulata*. Nazwa gatunkowa oznacza "plamisty brzuch".

Nazwa ma zagmatwaną historię. Gatunek został opisany w 1935 roku przez Shreve'a jako podgatunek *Dendrobates minutus ventrimaculatus* z Sarayacu w Ekwadorze. Przez wiele lat nazwę stosowano do zupełnie innych żab, a mianowicie tych, które dziś nazywają się *R. variabilis* i *R. amazonica*, i dlatego tak wiele zwierząt w hobby nosiło nazwę "ventrimaculata". Forma lokalna taka jak 'Borja Ridge' jest dziś sprzedawana jako *R. variabilis*. Dopiero w 2011 roku stało się jasne, że okazy typowe odpowiadają gatunkowi opisanemu w 1999 roku jako *Dendrobates duellmani*, i ta nazwa jest obecnie synonimem. Najbliższym krewnym jest *R. reticulata*, a granica między tymi dwoma gatunkami wciąż nie jest wyjaśniona.

Jeśli kupujesz zwierzęta pod nazwą *R. ventrimaculata*, poproś o lokalizację i dokumenty hodowlane i licz się z tym, że mogą to być *R. variabilis* lub *R. amazonica*. Nigdy nie trzymaj razem zwierząt różnego pochodzenia i trzymaj je oddzielnie od innych Ranitomeya, ponieważ gatunki te mogą się krzyżować.

Toksyczność skóry: drzewołazy nie wytwarzają same swojej trucizny. Dzikie zwierzęta mają w skórze alkaloidy, które pochodzą z drobnych stawonogów w pożywieniu, prawdopodobnie roztoczy. Trucizna uważana jest za stosunkowo słabą. Zwierzęta z hodowli, karmione muszkami owocowymi i skoczogonkami, nie mają trucizny lub mają jej bardzo mało. Pole ustawiono więc na łagodną dla dzikich zwierząt i brak w niewoli. Nie bierz żab do ręki, myj ręce po pracy w terrarium i nie dotykaj potem oczu ani ust.

Występowanie i środowisko

Ranitomeya ventrimaculata żyje w amazońskich lasach deszczowych wschodniego Ekwadoru (prowincje Napo, Orellana, Pastaza i Sucumbíos), w regionie Loreto w północno-wschodnim Peru oraz w departamencie Amazonas w południowo-wschodniej Kolumbii. Znana jest m.in. z Parku Narodowego Yasuní, Tiputini i Tamshiyacu-Tahuayo.

Starsze doniesienia z Brazylii i Gujany Francuskiej opierają się na dawnym, szerokim stosowaniu nazwy i dotyczą żab zaliczanych dziś do *R. variabilis*. Dlatego tych dwóch krajów nie ma na mapie.

> **Naturalny zasięg:** Ekwador, Peru i Kolumbia.

ŚRODOWISKO

Ranitomeya ventrimaculata żyje w nienaruszonym pierwotnym lesie deszczowym z grubą warstwą liści i niskim do średnio gęstego podszytem, na wysokości około 200-500 m n.p.m. Żaba żeruje głównie w ściółce na dnie lasu i tylko od czasu do czasu wspina się na pnie drzew, do metra nad ziemią. Występuje nielicznie: w Ekwadorze obserwowano od jednej do trzech żab dziennie.

Tam, gdzie gatunek występuje, na dnie lasu jest mało bromelii lub nie ma ich wcale, za to wysoko w koronach rosną duże bromelie. Samce znajdowano z dwiema-trzema kijankami na grzbiecie na dnie lasu, więc jaja są prawdopodobnie składane w ściółce, ale nie znaleziono ani jaj, ani miejsc, w których kijanki są wypuszczane. Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok; rzeczywistych pomiarów ze stanowisk brak.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Gatunek w ścisłym znaczeniu jest w terrariach niemal nieznany i nie ma doświadczeń hodowlanych dotyczących właśnie jego. Podane tu wartości są takie same jak dla innych małych Ranitomeya.

Para lub trio potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 40 × 40 cm, a każde dodatkowe zwierzę wymaga około 4 litrów więcej przestrzeni. Ponieważ gatunek żyje głównie na dnie lasu, duża powierzchnia dna z grubą warstwą suchych liści jest ważniejsza niż wysokość.

Urządź terrarium z warstwą drenażową, wilgotnym podłożem i dużą ilością liści. Zapewnij grube gałęzie, pnącza, bromelie i mech, a rośliny sadź gęsto, by żaby miały kryjówki. Pojemniki po kliszy fotograficznej z odrobiną wody mogą zastąpić bromelie jako miejsca rozrodu. Trzymaj w terrarium tylko jedną formę lokalną i zacznij od co najmniej czterech młodych, by mieć pewność, że będą obie płcie. Terrarium musi mieć wymianę powietrza, ale nie tak dużą, by spadała wilgotność.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Utrzymuj w terrarium 21-26 °C w dzień i 18-22 °C w nocy. Temperatura nigdy nie może przekroczyć 29 °C, a małe terraria latem szybko się przegrzewają.

Dodatkowe ogrzewanie rzadko jest potrzebne, bo oświetlenie dla roślin często wystarcza. Nigdy nie stawiaj terrarium w bezpośrednim słońcu ani na oknie, gdzie szyba może szybko przegrzać zwierzęta. Nie jest znany żaden chłodny okres spoczynku.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-100 %: blisko 100 % rano i wieczorem oraz 70-75 % w środku dnia. Małe drzewołazy mogą znieść krótkotrwały spadek do 50 %, jeśli mają czystą wodę, w której mogą siedzieć, ale to rozwiązanie awaryjne.

Zraszaj codziennie, najlepiej rano i wieczorem, albo zastosuj system mgłowy lub deszczowy. Używaj wody z odwróconej osmozy lub deszczówki. Pozwól liściom lekko przeschnąć między zraszaniami i zadbaj o wymianę powietrza, by nie tworzyła się pleśń. Gdy jest zbyt sucho, żaby stają się ospałe i chowają się.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zapewnij żabom płaską miskę z wodą lub małą część wodną z 1-2 cm wody, tak by najmniejsza żaba mogła siedzieć z głową i przednią częścią ciała nad wodą; małe drzewołazy słabo pływają. Części wodne z pompą nie są potrzebne i szybko się brudzą, gdy pompa przestanie działać.

Lejki liściowe bromelii i pojemniki po kliszy są równie ważne, bo mogą służyć do składania jaj i dla kijanek. Używaj wody z odwróconej osmozy, deszczówki lub odchlorowanej wody z kranu, regularnie ją wymieniaj i nigdy nie używaj w terrarium mydła ani środków czyszczących, bo żaby wchłaniają substancje przez skórę.

OŚWIETLENIE I UVB

Żaby są aktywne w dzień i żyją w cieniu lasu. Światło służy przede wszystkim roślinom: typowe jest 12-14 godzin dziennie z oświetleniem LED. Nie udokumentowano, że *Ranitomeya ventrimaculata* potrzebuje UVB, a drzewołazy zwykle radzą sobie bez niego. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB, zadbaj o gęste nasadzenia i cień. Oświetlenie nie może nagrzewać terrarium.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Ranitomeya ventrimaculata jest tak mała, że może przyjmować tylko drobne owady karmowe: skoczogonki, nielotne muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), małe tropikalne prosionki i świeżo wyklute świerszcze. Duże dorosłe osobniki mogą jeść *D. hydei*. Można też podawać mszyce i inny dziki pokarm odpowiedniej wielkości, ale rodzimych mrówek nie. W naturze małe drzewołazy żywią się mrówkami, roztoczami i innymi drobnymi stawonogami.

Żaby są często płochliwe i przez to trudne do karmienia. Dorosłe karmi się trzy-cztery razy w tygodniu, a młode codziennie. Podawaj tyle, by zostało zjedzone do następnego karmienia. Przy każdym karmieniu obsypuj owady wapniem, a raz lub dwa razy w tygodniu preparatem witaminowym, i stosuj się do zaleceń producenta, bo nadmiar niektórych witamin może zaszkodzić. Prowadź własne hodowle muszek owocowych i skoczogonków, by zaopatrzenie było stabilne.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Ranitomeya ventrimaculata jest aktywna w dzień i żyje głównie w ściółce na dnie lasu. Samce nawołują szybkim brzęczeniem. Małe Ranitomeya są często płochliwe, ale w gęsto obsadzonym terrarium zwykle widać je częściej. Trzyma się je parami lub w trio z jednym samcem i dwiema samicami. Jeśli w zbyt małym terrarium jest kilka samców, mogą walczyć o terytorium; usuń zwierzę, które przegania pozostałe.

Żab nie powinno się brać do ręki. Skóra jest cienka i delikatna, a resztki mydła, kremu i soli z dłoni mogą im zaszkodzić. Jeśli trzeba przenieść żabę, zwab ją do przezroczystego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są większe i często bardziej okrągłe niż samce, i tylko samce nawołują, ale określanie płci małych Ranitomeya jest ogólnie trudne. Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany dla tego gatunku. Najprostszy sposób na uzyskanie pary to zacząć od co najmniej czterech młodych i pozwolić im się dobrać.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie gatunku w ścisłym znaczeniu nie zostało opisane. U małych Ranitomeya nie ma właściwego ampleksusu: samiec nawołuje samicę, która podąża za nim po terrarium, trąca go i popycha w stronę odpowiedniego miejsca do złożenia jaj. Jeśli widzisz żaby przypominające ampleksus, są to zwykle dwa osobniki tej samej płci walczące o terytorium. Zapewnij żabom bromelie lub pojemniki po kliszy z czystą wodą, stabilną temperaturę i wysoką wilgotność. Okres nieco słabszego zraszania, po którym następuje intensywne zraszanie, może pobudzić rozród.

JAJA I KIJANKI

Gdzie i ile jaj składa gatunek, nie jest udokumentowane. Najbliższy krewny, *R. reticulata*, składa 1-4 jaja w ściółce i tę liczbę podaje też ramka.

W naturze samiec nosi jednocześnie od jednej do trzech kijanek. W terrarium każda kijanka powinna mieć własną wodę, ponieważ kijanki małych Ranitomeya są kanibalami. Odchowuj je na drobnym pokarmie dla kijanek, pokruszonym suchym pokarmie dla ryb akwariowych lub małych kawałkach dżdżownicy, utrzymuj wodę w czystości i regularnie ją wymieniaj.

METAMORFOZA

Czas do wyklucia i czas rozwoju larwalnego nie są udokumentowane dla tego gatunku. U małych Ranitomeya jaja zwykle wykluwają się po 10-14 dniach, a kijanki przechodzą metamorfozę w 60-80 dni; to liczba podana w ramce.

Gdy pojawią się przednie kończyny, kijanka musi mieć możliwość wyjścia z wody: połóż na wodzie kawałek korka albo ustaw kubek ukośnie. Przenieś małą żabkę do wilgotnego terrarium odchowalnego, gdy ogon zostanie niemal całkowicie wchłonięty.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki są bardzo małe. Podawaj im skoczogonki i najmniejsze muszki owocowe, a stopniowo przechodź na nieco większe owady karmowe. Terrarium odchowalne urządza się jak dla dorosłych, z roślinami, liśćmi, kryjówkami i płaską miską z wodą, a temperaturę utrzymuje się na stałym poziomie. Karm codziennie i lekko obsypuj pokarm wapniem i witaminami. Tempo wzrostu i wiek, w którym młode można przenieść do dorosłych, nie są udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Drzewołazy są wrażliwe na upał, suszę i złą higienę. Najważniejsze błędy to:

- Zbyt ciepłe lub zbyt suche terrarium. Żaby stają się ospałe, chudną i tracą barwę.
- Brudna woda w pojemnikach z kijankami, która prowadzi do grzybic i chorób.
- Pokarm bez suplementacji witamin i minerałów, co prowadzi do problemów z kośćmi i słabych młodych.
- Nowe zwierzęta przynoszące infekcje. Trzymaj nowo kupione żaby przez pewien czas na kwarantannie.

Zdrowa żaba ma nienaruszoną skórę bez ran i zaczerwienionych, podrażnionych miejsc, zwłaszcza wokół kloaki i po wewnętrznej stronie tylnych nóg, oraz wyraźnie zaokrąglony brzuch. Oznaki choroby to częste linienie, wzdęte ciało, ospałość lub niepokój, brak apetytu oraz matowa, sucha skóra. Odizoluj chore zwierzę i szybko zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.